

Jaarverslag 2008

Bestuursverslag
Activiteitenverslag

Inhoud:

Bestuursverslag 2008	3
Activiteitenverslag 2008	6
1. Inleiding	6
2. Collectievorming en acquisitie	7
3. Publieksgerichte activiteiten	10
4. Samenwerking	16
5. Ontsluiting en catalogisering	18
6. Conservering	19
7. Personele samenstelling	19
8. Subsidiering en financiële ondersteuning	21
9. Prestatieoverzicht 2008	21

Bestuursverslag 2008

1. Inleiding

In het verslagjaar is het bestuur drie maal bijeen geweest, namelijk op 16 januari, 22 mei en 18 september. De geplande vergadering van 11 december is door het ontbreken van de geagendeerde reactie van het ministerie van OCW geannuleerd en verschoven naar 2009. De belangrijkste onderwerpen waren uiteraard de voortgang bij de beleidsplannen, de adviezen van de Raad voor Cultuur, van de Gemeentelijke adviescommissie, de mogelijke toekenning van gevraagde verhogingen bij het ministerie van OCW en de Gemeente Den Haag.

Onder verwijzing naar de beleidsplannen 2005-2008 en 2006-2008 kan het bestuur met tevredenheid constateren dat de toekenning van de Gemeente Den Haag alsook van het ministerie van OCW over de periode 2006-2008 geheel is besteed volgens het beoogde doel: de zorg voor de gemeentelijke collecties en alles wat daartoe behoort, en de professionalisering van de organisatie, toegespitst op de muziekarchieven. Daarmee is een stap voorwaarts gezet in het kader van de landelijke rol die het NMI wil spelen als erfgoedinstituut voor de muziek. Dat is echter in de ogen van het bestuur nog veel te bescheiden om als volwaardig sectorinstituut te kunnen functioneren.

2. Collectievorming en acquisitie

Op dit terrein is goede voortgang geweest. Bij de acquisitie van de muziekarchieven is een toename te constateren, waardoor de verwerking in inventarissen en catalogi niet toereikend is. Dit toenemende acquisitieaanbod heeft waarschijnlijk de groeiende bekendheid van het NMI als oorzaak. Het baart het bestuur zorgen dat de toegankelijkheid daarmee geen gelijke tred kan houden.

Voor de bibliotheekbudgetten bleken opnieuw de beperkingen. Gelukkig is in de periode 2009-2012 een verbetering te constateren doordat de Gemeente Den Haag hiervoor een verhoging van dit budget heeft toegekend.

Bij de acquisitie van de archieven zijn hier enkele bijzonderheden te memoreren: de overdracht van het archief van de dirigent Kirill Kondrashin (1914-1981) over de periode 1970-1998, het besluit van de componist Hans Kox (geb. 1930) om zijn archief over te dragen, de vondst van het archief van de in Duitsland geboren Hans Lachman (trombonist en componist, 1906-1990) die zich in 1933 in Amsterdam vestigde. Ook Dick Raaijmakers (componist, geb. 1930) droeg een groot deel van zijn archief over.

3. Financiën

Zoals bekend heeft het NMI vanaf 2006 het beheer overgenomen van de Stichting Neerlandica Collectie Willem Noske.

In het verslagjaar werden verder verschillende projectsubsidies toegezegd.

3.1 Activiteiten

De geheel herziene website en daaraan gekoppeld de nieuwsbrief wordt begin 2009 gerealiseerd. De voorbereidingen daartoe hebben een belangrijk deel van het verslagjaar in beslag genomen. Daarmee worden dan eveneens de aanwinstenoverzichten verzonden. De

voorgenomen eigen kamermuziekuitgaven en de orkestmuziekuitgaven zijn (i.s.m. Donemus) gerealiseerd. Ook is het aanbod van de catalogi (beschrijvingen) via de website in 2008 weer aanzienlijk uitgebreid.

In 2008 is met de bescheiden middelen daarvoor beschikbaar meer ingezet op publieksbekendheid.

3.2 Personeel

In 2008 zijn er verschillende personele verschuivingen en uitbreidingen geweest. Met ingang van 1 april kon voor 8 uur, per 1 september uitgebreid naar 32 uur, een conservator voor de muziekarchieven, mw. C. Beck-De Jong, worden aangesteld. De aanstelling voor IT-zaken van 8 uur werd per 1 april uitgebreid naar 20 uur. Deze informatiemanager, zoals de functie is benoemd, heeft met een externe kracht in de eerste helft van 2008 het z.g. informatieplan kunnen realiseren.

3.3 Projecten

Een aantal fondsen is om financiële steun verzocht en enkele fondsen hebben hierop positief gereageerd. Ook is een subsidie ontvangen voor het ontwikkelen van het al genoemde Informatieplan.

In het verslagjaar werd financiële ondersteuning toegezegd of verkregen van het Prins Bernhard Cultuurfonds, het K.F. Heinfonds, Fonds 1818 (voor de vioolmuziekcollectie van W. Noske), van SenterNovem (voor een Informatieplan) en van SNS Reaal (Bortkiewicz-opnamen).

4. Beleid

Het beleid van het NMI is neergelegd in de subsidieaanvraag in het kader van de cultuurnota voor de periode 2006-2008 (ministerie OCW) en in de aanvraag voor het meerjarenbeleidsplan van de Gemeente Den Haag. In september 2005 is de beschikking door het ministerie afgegeven die de periode 2006-2007 beslaat. De beschikking voor 2008 is in januari 2008 afgegeven.

5. Beleidsperiode 2009-2012

Zoals gezegd heeft het jaar 2008 vooral in het teken gestaan van de gewenste extra toekenningen van het Rijk of de Gemeente Den Haag. De positieve advisering van de Gemeentelijke adviescommissie heeft geleid tot een verhoging van de subsidie voor het NMI. De besluitvorming daarvan is in december 2008 tot stand gekomen.

Helaas heeft de bepleite verhoging van het budget bij het ministerie van OCW niet geleid tot verhoging van de subsidie. Tot twee keer toe liet de Raad voor Cultuur zich in zijn advisering weerhouden tot een onverdeeld positief advies, maar bepleitte een herzien beleidsplan. Het ministerie nam dit advies niet over, maar vroeg een notitie waarin de beleidsdoelen nog eens uitvoerig zijn toegelicht. Hoewel deze notitie bij het ministerie is ingediend heeft deze niet tot resultaat geleid.

Het ministerie heeft het NMI in 2006 tot sectorinstituut voor het muziekerfgoed benoemd, maar stelt voor die functie geen extra gelden ter beschikking. Het bestuur hoopt in gesprekken met het ministerie helderheid te krijgen over de bescheiden bijdrage van het Rijk in de subsidiering van het NMI. Er is ook onduidelijkheid over hoe de Rijksoverheid de rol ziet van het NMI in het muziek-erfgoedveld. Het is duidelijk dat met de huidige middelen het NMI

landelijk maar een zeer bescheiden rol kan spelen op dit gebied. De belangrijkste rol lijkt die van collectie-instituut. Dat is niet conform de ambities.

Voor 2009 is er een sluitende begroting opgesteld op basis van de toegekende subsidiebedragen t.w. €258.000 van het ministerie van OCW en €405.000 van de Gemeente Den Haag.

6. Samenstelling van het bestuur

In het verslagjaar is als bestuurslid de heer Peter Horsman benoemd, die de vacature opvulde ontstaan door het vertrek van de heer Wim van Krimpen. Met de huidige samenstelling van het bestuur zijn de volgende velden vertegenwoordigd: openbaar bestuur (De Vries), accountancy/financiën (Van der Elst), museale wereld (Mensink), nieuwe media (Kolsteeg), archieven/erfgoed (V.d. Bent), ICT (Horsman), auteursrecht/uitgevers (Deuss).

De bestuursleden verrichten hun werkzaamheden om niet en het bestuur gaat te werk volgens de richtlijnen van Cultural Governance.

De samenstelling van het bestuur is per 31 december als volgt:

Mr. Klaas (K.G.) de Vries voorzitter
Louis (L.J.W.M.) van der Elst RA penningmeester
Drs. Onno (O.) Mensink
Drs. Johan (J.A.C.) Kolsteeg
Mw. drs Els (E.A.G.) van den Bent
Mr. drs. Bèr (L.J.) Deuss
Dhr. Peter (P.J.) Horsman MSc

Directie:

Dr. Frits (F.W.) Zwart

Namens het bestuur van het Nederlands Muziek Instituut,

Mr. K.G. de Vries
Voorzitter

Activiteitenverslag

1. Inleiding

In 2008 zijn enkele al langer lopende personele knelpunten gaandeweg opgelost, met name rond ICT en archieven. In verband met de toenemende taken en werkvoorraden is door het NMI in het afgelopen verslagjaar uitgezien naar een besluit tot verhoging van de aangevraagde subsidiegelden. De geformuleerde wensen en ambities zijn echter maar ten dele gehonoreerd. Het bestuur is de Gemeente Den Haag erkentelijk voor de verhoging van de subsidie met het aangevraagde bedrag over de periode 2009-2012. Dat het ministerie van OCW niet tot subsidieverhoging is overgegaan is als uitermate teleurstellend ervaren. Voor de ambities van het NMI geeft dit helaas grote beperkingen.

Informatieplan

Het NMI heeft zich in het voorjaar van 2008 intensief bezig gehouden met publieksbereik in relatie tot digitalisering en de ideeën daarover concreet neergelegd in een informatieplan. Dit informatieplan, dat voor de zomer 2008 is afgerond, kon tot stand komen in het kader van de subsidieregeling 'Digitaliseren met beleid' van het ministerie van OCW en door adviezen van deskundigen uit het veld. Het informatieplan bestaat uit de volgende onderdelen:

1. *Informatiebeleidsplan* waarin het algemene instellingsbeleid van het NMI vertaald is naar ICT-beleid;
2. *Digitaliseringplan* waarin de collectie in kaart gebracht is en beschreven werd welke delen daarvan voor digitalisering in aanmerking komen;
3. *Duurzaamheidsplan* waarin de strategie ten aanzien van de duurzame digitale toegankelijkheid van de collectie is vastgelegd.

In het informatieplan zijn de ambities ten aanzien van digitalisering in relatie tot publieksbereik neergelegd en gepland over een periode van vier jaar. Om deze ambities te kunnen realiseren heeft het NMI binnen de begroting ruimte gemaakt voor een informatiemanager ICT. Vanaf april is deze functie ingevuld voor 0,5 fte. Kort samengevat komt de inhoud van het informatieplan hier op neer: Het NMI is sectorinstituut voor het muziekerfgoed en wil in dat kader de doelstellingen uit het beleidsplan 2009-2012 optimaal laten ondersteunen door ICT. De belangrijkste ambitie van het NMI betreft de omslag van behorend naar meer informatieverstevend en presenterend. De toegankelijkheid van de collecties voor een zo breed mogelijk publiek is daarin leidend. Op projectmatige wijze zullen de vernieuwingen worden doorgevoerd. Op basis van het beleidsplan NMI 2009-2012 is een flink aantal projecten benoemd. In dit informatieplan worden deze uitgewerkt en van prioritering voorzien. Daarmee kan het NMI in meerdere opzichten een inhaalslag maken op het gebied van ICT. Zowel naar de eigen collecties en de toegankelijkheid daarvan, als naar buiten toe in het kader van een meer coördinerende rol op het gebied van muziekerfgoed, bieden ICT-oplossingen goede kansen.

De gewenste informatievoorziening richt zich op de volgende aandachtsgebieden:

- Het (beter) toegankelijk maken van de eigen collecties, met name de archieven;
- Een verwijfsfunctie ontwikkelen naar relevante informatiebronnen, muziekkarchieven en (digitaal) muziekerfgoed elders;
- Digitale dienstverlening uitbreiden, waaronder actief informeren van het publiek (van beheer van informatie naar verspreiding van informatie);
- Beleid ontwikkelen voor een e-depot; 'digital born' materiaal verzamelen en duurzaam beheren, met daarbij in het bijzonder aandacht voor digitaal genoteerde muziek.

2. Collectievorming en acquisitie

Archieven

In totaal kwam er in 2008 ongeveer 65 strekkende meter aan archiefmateriaal bij. De volgende archieven werden als schenking of in bruikleen verworven:

- * Algemeen Ondersteuningsfonds voor Toonkunstenaars (1932-1967), een in 1930 opgerichte organisatie die steun geeft aan toonkunstenaars of hun nagelaten betrekkingen. Dit archief bevat materiaal uit de periode 1932-1967, bestaande uit correspondentie, administratieve en financiële bescheiden.
- * Concertdirectie J. Beek, in de periode 1928-1983 gevormd door Johanna Beek. Dit archief bevat naast correspondentie en documentatie veel fotomateriaal.
- * Herman Blekkenhorst (organist en componist, 1914-2008): manuscripten, correspondentie, programma's, recensies en geluidsmateriaal.
- * Bertha von Essen (pianiste, 1894-1982): correspondentie, persoonlijke documenten, foto's en documentatie een deel hiervan heeft betrekking op haar echtgenoot, de pianist Everhard van Beijnum (1894-1957).
- * Albert de Klerk (organist, componist, koordirigent en pedagoog, 1917-1998), volledige concertprogramma's en documentatie.
- * Kirill Kondrashin (dirigent, 1914-1981) vroeg in 1978 asiel aan in Nederland en was vanaf 1979 vaste gastdirigent van het Concertgebouworkest. Het archief bevat materiaal uit de periode 1970-1998, waaronder betekende partituren, correspondentie, agenda's, persoonlijke bescheiden, dirigeerstokjes, penningen, geschriften, programma's, documentatie, foto's, beeld- en geluidsmateriaal. Een deel van de documenten is in het Russisch.
- * Hans Kox (componist, geb. 1930) heeft een deel van zijn archief overgedragen: muziekhandschriften, programma's en documentatie.
- * Hans Lachman (trombonist en componist, 1906-1990), muziekmanuscripten en geluidsmateriaal. Deze componist werd geboren en groeide op in Duitsland en vestigde zich in 1933 in Amsterdam. Hij liet een omvangrijk oeuvre achter, waarvan bijna niets is uitgegeven.
- * Henry Lammers (componist, 1924), studeerde bij Daniel Ruyneman. Het archief bestaat uit muziekmanuscripten en digitale versies op cd.
- * Dick Raaijmakers (componist, geb. 1930). Het archief van deze pionier op het gebied van elektronische muziek en bedenker van nieuwe vormen van muziektheater en beeldende kunst.
- * Marjo Tal (pianiste en componiste, 1915-2006), liederen, correspondentie, documentatie en geluidsmateriaal.
- * Stichting De Woeste Es (1963-1966), opgericht ter bevordering van het culturele leven in Eibergen. bevat correspondentie en documentatie.
- * Jan Vermulst (organist, koordirigent en componist, 1925-1994), muziekmanuscripten, gedrukte muziek, correspondentie, publicaties, geschriften, documentatie, diverse archivalia en geluidsmateriaal.
- * Tom de Vries (organist, koordirigent, muziekleraar, recensent en componist, 1907-1978) muziekmanuscripten, gedrukte muziek, correspondentie, recensies, foto's en documentatie.

Kleine verzamelingen met enkele documenten:

- * Bernard Bartelink (organist en componist, geb. 1929), muziekmanuscripten en gedrukte muziek.
- * Jan Burger (componist, 1919- 2007): enkele archivalia uit de periode 1991-2007, waaronder geluidsmateriaal en documentatie. In een later stadium wordt het gehele archief overgedragen.
- * Philomène Hertoghs (componiste, 1905-1991), handschriften van haar composities.
- * Ina Mulder-Belser (altzangeres), concertprogramma's en documentatie uit de periode 1921-1948.
- * George Stam (organist en componist, 1905-1995), betekende orgelmuziek.

Aanvullingen op archieven:

- * Hendrik Andriessen (1892-1981): muziekhandschriften, gedrukte muziek, documentatie en geluidsmateriaal.
- * Jurriaan Andriessen (1925-1996): muziekhandschriften, grammofoonplaten.
- * Willem Andriessen (1887-1964): grammofoonplaten.
- * Peter van Anrooy (1879-1954): 8 cahiers over Beethoven, geschreven in 1947.
- * Cor Backers (1910-1996): programma's en recensies van het Haags Vocaal Ensemble.
- * Henk Badings (1907-1987): correspondentie.
- * Phia Berghout (1909-1993): enkele onderscheidingen en penningen.
- * Rob du Bois: correspondentie met Maarten Bon
- * Coenraad Bos (1875-1955): correspondentie (m.n. m.b.t. zijn tournee in Japan 1952), programma's, knipsels, foto's en grammofoonplaten. De aanvulling bevat ook materiaal mbt zijn dochter, de filmactrice Ery Bos.
- * Jan van Dijk (geb. 1918): muziekmanuscript.
- * Rudi Martinus van Dijk (1932-2003): uitgave van de Kreiten's Passion met handgeschreven correcties, geluidsmateriaal.
- * Donemus, omvangrijke aanvulling op de collectie partituren (handschriften op transparant).
- * Adriaan Engels (1906-2003): muziekmanuscripten, gedrukte muziek, correspondentie, programma's, knipsels, cahiers muziekgeschiedenis/theorie, persoonlijke documenten, foto's.
- * Carl Flesch (1873-1944), documentatie, correspondentie, publicaties, diverse archivalia en foto's, geluidsmateriaal.
- * Stichting Gaudeamus (opgericht 1950, thans onderdeel van Muziek Centrum Nederland), 16,5 meter recent archiefmateriaal.
- * Bep Geuer: muziekmanuscripten.
- * Cor de Groot (1914-1993): correspondentie, programma's, plakboeken, grammofoonplaten.
- * Hans Henkemans (1945-1995): correspondentie
- * Rudolf Mengelberg (1892-1959): muziekmanuscripten, gedrukte muziek, correspondentie, geschriften, publicaties, knipsels, programma's, foto's (ook materiaal met betrekking tot Willem Mengelberg).
- * Marius Monnikendam (1896-1977): 2 mappen met biografische gegevens, persoonlijke bescheiden, correspondentie, documentatie, geluidsmateriaal.
- * Matty Niël: diverse documenten.
- * Jan Nieland: muziekmanuscripten.
- * Eduard Reeser (1908-2002): diverse correspondentie en materiaal met betrekking tot zijn publicatie 'Brieven en documenten van Alphons Diepenbrock'.
- * Ank Reinders (geb. 1931): publicaties.
- * Nico Schuyt (1922-1992) aan dit archief werd een zeer substantieel deel toegevoegd: zowel handschriften, gedrukte muziek, geschriften, correspondentie, documentatie en geluidsmateriaal.
- * Marijke Smit Sibinga (geb. 1926): muziekhandschriften, documentatie, programma's, foto's.
- * Dirk Verdonk (1922-2003): een aanvulling op zijn composities.
- * Constant van de Wall (1871-1945): gefilmde recente uitvoering van zijn opera Attima.
- * Cornelis de Wolf (1880-1935): betekende orgelmuziek, muziekmanuscripten.

Foto's

Het Algemeen Dagblad/Haagsche Courant schonk een omvangrijke collectie (12 strekkende meter) foto's van vooral uitvoerend musici.

Aankopen

Door aankoop konden aan de collectie worden toegevoegd:

- * Documenten over de sopraan Annie Broms uit de jaren 1908-1929, waaronder een kort dagboek uit 1915, programma's en recensies. Bij de correspondentie bevindt zich onder meer een briefkaart van Alphons Diepenbrock.
- * Muziekhandschriften en gedrukte muziek met opdracht uit het bezit van Hélène Wagenaar-Nolthenius.
- * Autograaf van de Ouverture nr. 3, opus 8 (1840) door Johannes Verhulst.

- * Brieven en briefkaarten uit de periode 1907-1913 van de bariton Johannes Messchaert (1857-1922).
- * Muziekmanuscripten van Jos van Amelsvoort, Alph. Diepenbrock, Pierre Donk en Bertus van Lier.
- * Correspondentie voor de archieven van Anna Lambrechts-Vos, Julius Röntgen en Johannes Wolff.
- * Brieven van Bernard van Dieren, Daniël de Lange, Matthijs Vermeulen, Jo Vincent en Alexander Voormolen aan A. Roland Holst – De Meester.

Verwerving van boeken en gedrukte bladmuziek

Naast de ‘lopende’ ca. 90 tijdschriftabbonnementen zijn 169 titels bladmuziek en 296 titels literatuur aangeschaft.

Antiquarische uitgaven

In totaal zijn 13 werken antiquarisch aangeschaft:

- Georg Friedrich Händel *Händels Oratorium : Der Messias* Hamburg : Böhme, [1809]
- Johann Ernst Eberlin *IX Toccate et fugue per l'organo* Augusta : Lotter, [1747]
- Johann Christian Schickhardt *VI Sonates [...] quatorzième ouvrage* Amsterdam : Roger, [1711]
- Aurelio Paolini *Suonate da camera [...] opera prima* Amsterdam : Roger, [1697]
- Cornelis Hendrik Coster *Scherzo für Violine und Pianoforte* Autograaf, [1900]
- Félix Blangini *Ouverture delle Donne vendicate* Rotterdam : Plattner, [1811]
- J. Leeftang *Der Jüngling am Bache* : Lied Manuscript, [1835]
- Johann Wilhelm Wilms *Volkslied Manuscript*, [183X]
- Pieter Hellendaal *Two glees for four voices* Cambridge : author & son, [1790]
- Jean Josephus des Communes *Orceest en Zang Partijen van de Cantate [...]* Manuscript, [1819]
- Franciscus Eppink *De gulden harp* Utrecht : Van Rossum, [1897]
- A. Miné *40 pièces pour l'orgue* Paris : Richault, [182X]
- A. Miné *Petite méthode d'orgue* Paris : Meissonnier, [1835]

Schenkingen

- De zogenoemde Bronkhorst-collectie (gitaarmuziek) van het voormalige RIM/Unisono te Utrecht. Deze collectie bestaat uit ca. 2000 titels.
- Een schenking van ca. 220 monografieën over twintigste-eeuwse componisten.
- In het kader van een nog te ontwikkelen erfgoedtaak *Nationaal Depot Muziek (NDM)* zijn onderdelen van de bestaande NDM-collectie, die opgebouwd is in de periode 1989-1997, uit Hilversum (MCO), Utrecht (RIM) en Amsterdam (Donemus) overgebracht naar het NMI. Het gaat daarbij om ca. 4000 werken.

Concertprogramma's, documentatie van Nederlandse Toonkunstenaars, - muzikaleven en

- organisaties.

Er werden in 2008 diverse schenkingen ontvangen van concertprogramma's en documentair materiaal, alsmede een omvangrijke documentatie over de componist Franz Weisz.

Militaire muziek

De historische muziek van de Nederlandse krijgsmacht, geschreven en gearrangeerd tussen 1840 en 1960, wordt ondergebracht en toegankelijk gemaakt bij het NMI. Het gaat vooral om de muziek die door schutterijen en militaire kapellen gebruikt is om het ceremonieel bij de krijgsmacht luister bij te zetten. Nu het militair muzikaal erfgoed in een openbaar instituut wordt ondergebracht, blijft het voor toekomstige generaties en voor een brede groep geïnteresseerden bewaard. Namen van musici die aan de militaire muziek verbonden zijn geweest, zijn onder anderen: François Dunkler (vader en zoon), C.L. Walther Boer, D.M.H. Bolten, N.A. Bouwman en P.A. Stenz. Van deze laatste drie kapelmeesters had het NMI in het verleden uit particuliere handen ook al collecties verkregen. Op 14 februari werd een bruikleenovereenkomst getekend tussen het Ministerie van Defensie en het NMI. De werkzaamheden aan deze collectie worden verricht door de heer John Smit, gedetacheerd vanuit het Ministerie van Defensie.

3. Publieksgerichte activiteiten

3.1 Uitgaven en publicaties

Uitgaven uit de collectie

In de serie kamermuziek (i.s.m. Donemus) zijn door geïntensiveerde personele inzet 5 nieuwe uitgeven verschenen. Er verschenen drie titels van manuscripten uit de eigen collectie, een heruitgave van een zeldzame editie, en een manuscript uit een buitenlandse collectie:

- J. Röntgen *Adagio in D* (1876) voor viool en orgel
- J. Röntgen *Palmström* (1924) liederencyclus voor middenstem en piano
- J. Röntgen *Galgenlieder* (1916) liederencyclus voor middenstem en piano
- G.J. van Eijken *Sonate in f klein opus 5* (1852) voor viool en piano
- S. de Lange jr. *Nocturne und Romanze* (1900) voor vier violoncelli. (i.s.m. Stichting De Lange).

De werken in grotere kamermuziekbezettingen van Röntgen zijn uitgegeven bij Donemus:

- Trio *Ariel*
- Kwartettino in a-moll
- Kwartet in a-moll
- Kwartet in es-moll
- Trio *Post tenebras lux*
- Trio *Gaudeamus*
- Kwintet in C-dur
- Kwintet in c-moll
- Kwartet in A-dur

Een aantal werken van Julius Röntgen in diverse orkestbezettingen verscheen eveneens bij Donemus en is in huur verkrijgbaar:

- Overture *Taufers*
- Symfonie *Schnitter*
- Symfonie *Rijck God, wie sal ic claghen*
- Symfonie über *B.A.C.H.*

CD's met muziek uit de collecties:

Slechts sporadisch krijgt het NMI bericht dat er muziek uit de collecties op cd is opgenomen. Deze opgave pretendeert dan ook geen volledigheid:

Jan van Gilse Symfonie 1, Symfonie 2, Orkest van het Oosten o.l.v. David Porcelijn (CPO)

Julius Röntgen Kwintet voor piano en strijkers op. 100, Trio voor klarinet, altviool en piano in Es, Sonate voor altviool en Piano in c, sextet in G voor strijkers, Artists of The Royal Conservatory, Canada (RCA)

Julius Röntgen Symfonie 18, Ballade über eine Norwegische Volksmelodie, Een liedje van de Zee op. 45, Zes Oud-Nederlandsche Dansen op. 46, NDR Radiophilharmonie o.l.v. David Porcelijn (CPO)

Julius Röntgen Symphonietta humoristica, 3 Präludien & Fugen für Orchester, Suite Oud-Nederland Orkest van het Oosten o.l.v. David Porcelijn (CPO)

Julius Röntgen Pianotrio nr. 6 c-moll op. 50, pianotrio nr. 9 f-moll 'Post tenebras lux', pianotrio nr. 10 A-Dur 'Gaudeamus', Storioni Trio, (Ars Produktion)

Julius Röntgen Sonate voor cello en piano op. 56, Sonate voor cello en piano in c, sonate voor cello en piano in g, Jean Decroos (cello), Danièle Dechenne (piano), (Ars Produktion)

Historische opname Elisabeth Everts

Een unieke opname van pianiste Elisabeth Everts (1922-1948), van wie tot dusverre geen opnamen bekend waren, bleek zich in het archief van de pianist Cor de Groot te bevinden. Het gaat om een live-opname van het 50ste debutantenconcert in 1941 in het Gemeentemuseum in Den Haag. Elisabeth Everts speelde tijdens het concert de Sonate in cis klein uit 1928 van Julius Röntgen. Na haar vroegtijdige dood in 1948 is het Elisabeth Everts Fonds opgericht om jonge talentvolle musici te

ondersteunen. Het NMI heeft deze opname ter beschikking gesteld voor het boekje *Zestig jaar Elisabeth Everts Fonds*.

Andere Publicaties

- In *Mens & Melodie* (afl.) verschenen bijdragen van het NMI:
 - * no. 1 Archief van Jaap Dragt, iconografie Rhené-Bâton (Frits Zwart)
 - * no. 2 Indische Muziek, iconografie Constant van de Wall (Frits Zwart)
 - * no. 3 Ina Mulder-Belser, iconografie Judith Bokor (Frits Zwart)
 - * no. 4 Ernest Bour, iconografie Joh. Alsbach (Frits Zwart)
 - * no. 5 Het monument voor Richard Hol in Den Haag (Rik Hendriks)
 - * no. 6 Het poesiealbum van Jurriaan Andriessen (Rik Hendrik & Frits Zwart)
- In het Archievenblad (nr. 9, september 2008, themanummer Archieven en Religieus erfgoed) 'Dikkertje Dap en de Geloofsbelijdenis' (Dirk Zwart)
- In het tijdschrift *Genealogie* (nr. 4, december 2008) 'Muzikaal Erfgoed in het Nederlands Muziek Instituut: de familie Brandts Buys en de muziek van Bach' (Margreet van Rooyen)
- Bij uitgeverij Bekking & Blitz verscheen de 'Muziekagenda 2008' en werd de agenda 2009 samengesteld uit afbeeldingen (53 afbeeldingen met beschrijvingen per publicatie, beide samengesteld door Frits Zwart) uit de collecties van het NMI.

3.2 'Digitale activiteiten'

Website

In 2008 is de eerder waargenomen stijging van het websitebezoek verder doorgezet. Het aantal unieke bezoekers bedroeg dit jaar ruim 135.000, dat wil dus zeggen 2.600 per week. (In 2007 bedroeg het aantal unieke bezoekers ca. 90.000 per jaar en 1.700 per week). Een toename dus met ruim 50%.

Opnieuw is in 2008 veel informatie (d.m.v. catalogi) aan de website toegevoegd. Via de handschriften- en brievencatalogi werden eind 2008 ruim 37.000 brieven en 39.000 muziekmanuscripten via de website ontsloten. Regelmatig worden deze bestanden verder aangevuld. In januari 2008 is aan het archievenoverzicht op de website de mogelijkheid toegevoegd om per archief overzichten op te vragen van muziekmanuscripten of correspondentie. De webpagina's voor het opvragen van deze overzichten en de pagina's om in deze bestanden te zoeken behoren iedere maand tot de meest opgevraagde pagina's van de website.

Vanaf september zijn berichten op de website geplaatst over toonkunstenaars die in het nieuws waren en waarvan het NMI documentatie bezit. Zo verschenen er berichten over Reinbert de Leeuw, Simeon ten Holt, Polo de Haas, Jan Derksen e.a.

Bij de internetprovider is nu voorzien dat er ten aanzien van de webhosting geen beperkingen meer gelden ten aanzien van de gebruikte opslagruimte.

Aanwinstenoverzichten

In 2008 zijn maandelijks aanwinstenoverzichten via de website beschikbaar gesteld.

Nieuwe website

Begin 2008 werd gestart met een project voor de bouw van een nieuwe website. Voornaamste doelstellingen hierbij waren:

- Een ruimere en meer flexibele navigatie- en menustructuur. In de opzet van de huidige website waren de mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe content te beperkt.
- Een betere beheerbaarheid van de content (door middel van een zogenoemd CMS);
- Een Engelstalige versie van de site (voor internationale positionering van het NMI);
- Een webwinkel waar artikelen als cd's, boeken en muziekkuitgaven online kunnen worden besteld en betaald;
- Beter inzicht in het gebruik van de website (statistieken).

Na een zorgvuldige afweging is besloten om de opdracht te verstrekken aan Pictura, een bedrijf met een ruime ervaring in de erfgoedsector en digitaliseringstrajecten in het bijzonder. Vertragingen bij de leverancier tijdens de bouw hebben er toe geleid dat de geplande lancering van de nieuwe website in het najaar niet gehaald werd. Naar verwachting gaat de nieuwe website begin 2009 online.

Webexpositie Walther-manuscript

Ten behoeve van een nieuwe webexpositie werd het manuscript van Johann Gottfried Walther (1684-1748) gedigitaliseerd. Onder de vijf bewaarde handschriften van Walther staat dit bekend als het *Frankenbergisches Walther-Autograph*. Dit uit de periode 1700-1725 daterende, wereldberoemde handschrift bevat 196 orgelcomposities van diverse componisten, waaronder enkele uitsluitend in deze verzameling overgeleverde koraalbewerkingen van J.S. Bach en J. Pachelbel. Mede hierdoor is het van grote waarde voor organisten, musicologen en onderzoekers.

De scans werden opgenomen in een database (beeldbank) waarin de afbeeldingen verder ontsloten en beschreven zullen worden. Vanuit deze beeldbank zullen de scans in de vorm van een webexpositie op de website gepresenteerd worden. De infrastructuur is zo opgezet dat deze ook gebruikt kan worden voor toekomstige webexposities en gedigitaliseerde objecten uit de collecties. Het bleek niet haalbaar te zijn om, zoals aanvankelijk de bedoeling was, de webexpositie van het Walther-manuscript al eind 2008 beschikbaar te stellen op de website.

Geheugen van Nederland

De website gewijd aan de componist Alphons Diepenbrock (bij het Geheugen van Nederland) kreeg 1314 unieke bezoekers, ten opzichte van 2007 bijna een verdubbeling.

Nieuwsbrief

Voor een effectievere communicatie met het publiek werd in het najaar gestart met een project voor het opzetten van een digitale nieuwsbrief. In deze digitale nieuwsbrief, opgemaakt in de stijl van de nieuwe website, wordt de lezer op de hoogte gebracht van recente aanwinsten, nieuwe muziekgaven en activiteiten van het NMI. Ook worden wetenswaardigheden op het gebied van de Nederlandse muziek vermeld, vooral met betrekking tot de eigen collecties. Er werd een redactieteam samengesteld dat beleid heeft ontwikkeld over opzet en inhoud. Verder zijn de technische voorzieningen gerealiseerd voor het verzenden van de nieuwsbrief en werden emailadressen verzameld van potentiële geïnteresseerden. Deze kunnen zich via de nieuwe website zelf aanmelden (en afmelden) voor de nieuwsbrief. Omdat één en ander nauw verweven is met de nieuwe website is de verzending van de eerste digitale nieuwsbrief gepland kort na de lancering van de nieuwe website begin 2009.

Digitale bestanden

Via een gezamenlijk abonnement met de KB kregen bezoekers en leners via de website toegang tot de *Oxford Music Online*. In dit online bestand is onder meer *The New Grove* opgenomen, een belangrijk naslagwerk op het gebied van de muziek(wetenschap). Hiermee is een lang gekoesterde wens van bezoekers en medewerkers in vervulling gegaan.

Digitaal erfgoed

Het NMI kreeg ook dit jaar meer en meer te maken met digitaal muziekerfgoed. Zo is een overeenkomst gesloten met de Stichting *Allargando* waarin is vastgelegd dat het NMI zorg draagt voor het duurzame behoud en beschikbaarstelling van de website www.kov-symphonia.nl. Deze website belicht de geschiedenis van de *Koninklijke Orkestvereniging Symphonia*, een Rotterdams symfonieorkest voor amateurmusici, dat heeft bestaan van 1861 tot 2001. Aan de hand van krantenartikelen, foto's, geluidsopnamen, jaarverslagen, en de vrijwel complete verzameling van bijna 400 concertprogramma's, wordt het verhaal verteld van 140 jaar *Symphonia*.

Bezoekers

Opmerkelijk is dat ook in 2008, ondanks de in 2007 ingevoerde beperktere openstelling (maandagsluiting) het bezoekersaantal weer is gestegen. Kwamen in 2007 nog 3148 bezoekers, in 2008 kwamen er 3437. Ook het aantal geregistreerde uitleningen van boek- en bladmuziekmaterialen is toegenomen. In 2007 vonden 3892 uitleningen plaats, in 2008 zijn dat er 4155.

Het in gebruik nemen van een nieuwe versie van het uitleen- en registratiesysteem (OUS4) heeft veel tijd in beslaggenomen. Drie medewerkers hebben bijscholing gekregen bij de KB. De overige medewerkers zijn ingewerkt door een van hen. Er is daarnaast is veel tijd geïnvesteerd in overleg over de vele haperingen van het systeem en aan het testen van aanpassingen. Extra controleprocedures zijn ingevoerd om diverse problemen te ondervangen.

Er wordt door de KB naar gestreefd om de voorzieningen van de KB/NMI-toegangspas zo te programmeren dat in het totale klantenbestand de gebruikers van de NMI-collectie apart geïdentificeerd en benaderd kunnen worden.

Bezoekers op afstand: Interbibliothecair leenverkeer (IBL)

Opvallend is de afname van het aantal IBL-aanvragen (van uitleenbare boeken), van 212 aanvragen in 2007 naar 154 in 2008, een landelijke trend waar alle bibliotheken mee te maken hebben. In de loop van 2009 wordt het mogelijk om ook bladmuziek via IBL aan te vragen.

3.3 Evenementen

Educatie

De volgende rondleidingen en introducties voor geïnteresseerden zijn gegeven:

14 maart	Rondleiding Sempre Crescendo uit Leiden
12 september	Rondleiding medewerkers van het conservatorium Antwerpen en van het studiecentrum Vlaamse muziek
19, 26 september	Thema-introductie Vihuela
8, 10, 13, 15 oktober	De geplande bibliotheekinstructies en college bibliografie voor 1e jaarsstudenten Oude Muziek (Koninklijk Conservatorium Den Haag) zijn i.v.m. ziekte verplaatst naar 2009

Lunchconcerten

In januari en februari vond het tweede en derde lunchpauzeconcert plaats van de serie van drie (serie 2007/2008), georganiseerd door het NMI. Deze werden mede ondersteund door Ex Libris, de personeelsvereniging van de KB. In oktober werd de samenwerking met Ex Libris geïntensiveerd zodat het mogelijk werd om een serie van zes concerten te programmeren voor het seizoen 2008/2009. Twee daarvan vonden plaats in november en december. De overige vier zullen plaats vinden in 2009. Door een intensieve publiciteitscampagne is het bezoekersaantal toegenomen van gemiddeld 50 naar ruim 75 personen per concert.

Boekpresentatie 'De Oostenwind waait naar het westen'

Onder grote belangstelling is woensdag 13 februari het boek 'De Oostenwind waait naar het westen' van de hand van Henk Mak van Dijk gepresenteerd. Aan wethouder Jetta Klijnsma, wethouder van cultuur van de Gemeente Den Haag, werd door de directeur van de uitgeverij van het KITLV, Harry Poeze, het eerste exemplaar uitgereikt. Het boek van Henk Mak van Dijk behandelt Indische klassieke muziek en Indische klassieke componisten tussen 1898 en 1945. Namen van de componisten die uitvoerig in het boek behandeld worden zijn o.a. Constant van de Wall, Linda Bandara, Paul Seelig en Bernhard van den Sigtenhorst Meyer. Talrijke andere componisten zoals Theo Smit Sibinga en Fred Belloni komen in beknoptere schetsen aan bod. Het boek gaat vergezeld van een documentaire-CD met historische opnamen van o.a. Constant van de Wall en nieuwe opnamen waaronder een aria uit de opera Attima die in mei 2008 in de Koninklijke Schouwburg hernieuwd wordt uitgevoerd. De presentatie werd afgesloten met muziek van Van de Wall, Seelig en Sigtenhorst Meyer, uitgevoerd door Renate Arends (sopraan) en Henk Mak van Dijk (piano). De bijeenkomst werd bijgewoond door ca. 150 personen.

CD Presentatie Jan van Gilse

Op donderdag 5 juni vond de presentatie plaats van de eerste CD van een serie met de symfonische muziek van de componist Jan van Gilse (1881-1944). Op deze eerste CD staan de Eerste en Tweede Symfonie, die zijn opgenomen met het Orkest van het Oosten onder leiding van dirigent David

Porcelijn. De cd's worden uitgegeven door het Duitse cd-label CPO. Het eerste exemplaar van de productie werd overhandigd aan de componist Jeff Hamburg, voorzitter van het Genootschap van Nederlandse Componisten. De partituren zijn vervaardigd op grond van het bronnenmateriaal in het archief van Jan van Gilse, dat in het NMI wordt beheerd. De partituren verschijnen bij MCN-Donemus. Het project is mede mogelijk gemaakt door Buma, dat aan de Stichting De Vergeten Componist (DeVeCo) een belangrijke financiële bijdrage verstrekke (en voor de nabije toekomst heeft toegezegd) om het symfonisch oeuvre van Jan van Gilse (opnieuw) in druk te kunnen laten brengen en daarmee de nieuwe opnamen mogelijk te maken. Cor Witbraad (oud-directeur cultuur Buma) hield een lezing over Van Gilse en zijn betekenis voor Buma. Onder leiding van Frits Zwart ontwikkelde zich een levendige discussie over het belang van het uitbrengen van de composities van Jan van Gilse. Hieraan namen Jeff Hamburg, David Porcelijn en Burkhard Schmilgun (directeur CPO) deel. Bij de presentatie werden liederen van Jan van Gilse uitgevoerd door Irene Maessen (sopraan) en Marja Bon (piano). Rond 50 belangstellenden bezochten de presentatie.

'En dan nu de polonaise - muziek in Den Haag en Scheveningen'

Op vrijdag 5 september werd tussen 18.00 en 20.00 uur door het NMI en uitgeverij 'Trespassers W' het boek 'En dan nu de polonaise – muziek in Den Haag en Scheveningen' gepresenteerd. Het eerste exemplaar werd door uitgever Cor Gout uitgereikt aan Robbie van Leeuwen (oprichter en ex-gitarist van Shocking Blue). De presentatie werd opgeluisterd met inleidingen en optredens van (muzikale) medewerkers aan het boek, of van personen die in het boek worden beschreven. Ongeveer 200 mensen bezochten dit evenement.

Discussiedag Muzikaal Erfgoed

Op 17 september is in samenwerking met het centrum voor het Vlaams muzikaal erfgoed Resonant uit Leuven een discussiedag georganiseerd. Discussieleider was Peter van Mensch, hoofd van de internationale masteropleiding Museologie aan de Reinwardt Academie. Doel van de discussiedag was te komen tot een afbakening van de eigen nationale verantwoordelijkheden ten aanzien van muzikaal erfgoed en te onderzoeken in hoeverre samenwerking tussen instellingen (en mogelijk ook met particulieren) een breed draagvlak kan vormen voor het behoud van het muzikaal erfgoed in de ruimste zin van het woord. Voor deze dag waren deelnemers uitgenodigd uit verschillende erfgoedsectoren. Voor de deelnemers was een discussietekst opgesteld die voorafgaand aan de discussiedag aan de deelnemers is rondgestuurd.

Kort samengevat moest de discussiedag een aanzet geven tot 1. samenwerking met andere erfgoedinstellingen, 2. het ontwikkelen van een consistent theoretisch begrippenapparaat omtrent muzikaal erfgoed dat het NMI en Resonant in staat moet stellen aansluiting te vinden bij zowel het erfgoedveld als de muziekwereld, 3. het definiëren van het begrip muzikaal erfgoed en 4. een uitwisseling van expertise tussen instellingen waardoor het mogelijk wordt extra slagkracht en zichtbaarheid te bewerkstelligen.

Van de discussie is een uitgebreid verslag gemaakt waarin ook voorstellen zijn opgenomen voor 'hoe verder'. Het is de bedoeling dat er in 2009 een vervolg op deze discussie komt. Er namen 20 personen aan deze bijeenkomst deel. Vanuit Nederland waren er uiteraard vertegenwoordigers van het NMI, en vertegenwoordigers van het Instituut voor Beeld & Geluid, Instituut Collectie Nederland, Meertens Instituut, Boekmanstichting, Reinwardtacademie, afd., Bijzondere Collecties Universiteit van Amsterdam.

Landelijke archievendag

Tijdens de landelijke archievendag op zaterdag 11 oktober is het NMI 's ochtends geopend geweest. Het thema was *Componisten en musici vertellen hun verhalen*. Hierin werd speciale aandacht geschonken aan leven en werk van Willem Noske en Julius Röntgen. De toeloop was zeer gering.

Masterclass, concert en cd-presentatie Eleonore Pameijer (fluit) en Erika Waardenburg (harp)

Op vrijdag 17 oktober stond de Nederlandse fluit-harp muziek centraal. Overdag werd aan vijf jonge ensembles tussen 10.00 tot 16.30 uur een Masterclass gegeven door Pameijer en Waardenburg. Van de volgende componisten werden werken behandeld: Hendrik Andriessen, Lex van Delden, Theo Smit

Sibinga, Marius Flothuis en Henk Badings. Na de Masterclass volgde een concert door Pameijer/Waardenburg met composities van een aantal van bovengenoemde componisten. Zij speelden daarbij op de historische instrumenten van Phia Berghout (Wurlitzer-harp) en Hubert Barwahser (Wunderlich-fluit). Na afloop van het concert overhandigde de directeur van het NMI het exemplaar van de cd aan de weduwe van Hubert Barwahser, mevrouw Anneke Barwahser. Aansluitend vond een receptie plaats. Publieke belangstelling: ruim 75 personen.

Jan van Dijk geëerd

In samenwerking met het Koninklijk Conservatorium en de Willem Pijper Stichting organiseerde het NMI op 12 november een avond ter gelegenheid van de 90ste verjaardag van de componist Jan van Dijk. Een aantal jaren terug vertrouwde Van Dijk zijn manuscripten toe aan het NMI. Aan het KC was hij jarenlang verbonden als docent en van de Willem Pijperstichting is hij nog steeds een gewaardeerd bestuurslid. De avond vond plaats in het Koninklijk Conservatorium. Er werd onder meer gesproken over het belang van Jan van Dijk als theorie docent, gevolgd door een interview door Bastiaan Blomhert. Daarnaast werd er kamermuziek gespeeld van Jan van Dijk door studenten van het KC en pianist Klaas Trapman. De avond werd door ongeveer 75 personen bezocht.

Première Piet Ketting cellosonate

Tijdens de tweede editie van de Amsterdamse Cello-Biënnale hielden Frans van Ruth (piano) en Doris Hochscheid (cello) op 22 oktober een presentatie met de première van de sonate voor cello en piano uit 1928 van Piet Ketting (1905-1984). Het werk dat zich bij het NMI in het archief van de componist bevindt is voor uitgave gereed gemaakt door Otto Ketting. De partituur is inmiddels uitgegeven door Muziek Centrum Nederland-Donemus.

Opera Attima van Constant van de Wall weer uitgevoerd

In de Koninklijke Schouwburg werden van 23-28 mei 2008 opvoeringen gegeven van *Attima, een Javaanse liefdestragedie* van de Nederlands-Indische componist Constant van de Wall. Het uit 1904 daterende werk beleefde in 1917 zijn eerste opvoering door de *Fransche Opera* in Den Haag. *Attima* werd opnieuw opgevoerd tijdens de 50ste verjaardag van de [Pasar Malam Besar](#). Alle voorstellingen waren uitverkocht. Het manuscript is afkomstig uit het NMI dat het archief van de componist beheert. In de choreografie is de choreograaf Arnaud Kokosky Deforchaux allereerst uitgegaan van de gegevens zoals door de componist opgenomen in de partituur, allen gebaseerd op de Javaanse dans. In het archief van Van de Wall vond Arnaud oude foto's en prenten van hofdansen die toentertijd als inspiratiebron hebben gediend. De muzikale leiding van het project was in handen van Dick van Gasteren.

Publiciteit en diversen

Radio West (live verslag En dan nu de polonaise, 5 september), Radio West (studiogesprek met auteurs van 'En dan nu de polonaise', 28 september) Viertakt (Over de Rotterdamse Orgelcanon 2 juni), Cultura TV (Over de Rotterdamse Orgelcanon, 29 mei) AVRO (120 jaar Concertgebouworkest, 20 oktober)

2 juni Presentatie van de *Rotterdamse Orgelcanon* in de Burgerzaal van het Gemeentehuis te Rotterdam door de directeur van het NMI die tevens deel uitmaakte van de commissie die de canon heeft samengesteld.

4. Samenwerking

Bruiklenen

- Tentoonstelling 'Muziek-gespeeld en verbeeld' in het *Noordbrabants Museum* in 's Hertogenbosch (26 april t/m 31 aug.) : met topstukken uit de collectie (Gebruyck ...orgel / Constantijn Huygens. Leiden, 1641. Vioolonderwijs / Leopold Mozart. Haarlem, 1766. Gulde-Jaer / Stalpart van der Wiele. 's Hertogenbosch, 1628. Air . Willem van Nassau/ Amadeus Mozart. Den Haag, 1766. Op de installatie van / Amadeus Mozart. Amsterdam, 1766. Oude en nieuwe Hollandse Boeren-Lietjes. Amsterdam, Mortier. 3 vols. Cantiones Natalitiae, liber 2 / Johannes Berceklaers. Petrus Phalesius, 1670. 4 stemboekjes. Cinqvante pseavmes/ Jan Petersz Sweelinck. Amsterdam, 1604. 3 stemboekjes. Den Fluyten Lusthof / Jacob van Eyck. Amsterdam, 1646. Het tveetste musyck boexken. Antwerpen, 1551. Ingebonden met 2 andere musyck boexken. Gallimathias Musicum / Mozart. Hs, 1766.
- Tentoonstelling 'Het Haarlemse muziekleven in de Gouden Eeuw' in het Frans Hals Museum in Haarlem (2 juli t/m 5 okt): 't Uitnemen kabinet (signatuur NMI Kluis D 16)
- Tentoonstelling 'Willem van Otterloo dirigent' Residentie Orkest, Anton Philipszaal (14 december 2007 t/m 15 januari 2008), manuscriptpartituren van composities van Van Otterloo
- Tentoonstelling 'Werelds – muziekcultuur uit Indië' (mei 2008), reproducties van documenten uit het archief van Constant van de Wall op de 50ste Pasar malam te Den Haag.

Resonant, Centrum voor Vlaams Muzikaal Erfgoed

Met dit centrum voor het Vlaams muzikaal erfgoed Resonant uit Leuven wordt samengewerkt aan een handboek voor muzikaal erfgoed. Ook werkte Resonant met het NMI samen tijdens de erfgoeddiscussiedag die op 17 september in Den Haag werd georganiseerd. Met het handboek muzikaal erfgoed wil Resonant de erfgoedsector voorzien van een toegankelijk en laagdrempelig naslagwerk waarin verschillende aspecten met betrekking tot muzikaal erfgoed aan bod zullen komen: de diversiteit van de collecties, de vindbaarheid en de specifieke problemen rondom beheer en behoud.

Koninklijk Conservatorium

De geplande introducties en de inleiding bibliografie voor de eerstejaars studenten Oude Muziek komen voort uit intensief contact met deze afdeling. Met het KC en de Willem Pijperstichting is op 12 november een avond georganiseerd t.g.v. de 90ste verjaardag van de componist Jan van Dijk.

Muziek Centrum Nederland - Donemus

Het frequente contact met Donemus resulteerde in overdracht – net als in voorgaande jaren - van manuscripten van componisten die bij Donemus zijn uitgegeven. De verhuizing van Donemus en de fusie met andere organisaties tot MCN heeft tot gevolg gehad dat een buitengewoon groot aantal manuscripten is overgedragen.

Verder is opnieuw een aantal werken van Röntgen in partituur beschikbaar gekomen (symfonische muziek in verhuur en kamermuziek in grote bezetting in koopedities).

Van de eigen kamermuziekuitgaven (in kleine bezetting voor een of twee instrumenten) kwamen dit jaar, door intensieve personele inzet, vijf nieuwe uitgaven tot stand.

Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken

Deze vereniging is de nationale pendant van de IAML, het internationale beroepsforum. De directeur van het NMI is voorzitter van het organisatiecomité voor de IAML-conferentie die in 2009 in Amsterdam wordt gehouden. De bibliothecaris (Ellen Kempers) is lid van de commissie bladmuziek van de NVMB.

Répertoire International de la Presse Musicale (RIPM)

Er is verder gewerkt aan de inhoudelijke ontsluiting van het tijdschrift *De Muziek*. De jaargangen 3 (afl. 1-12) en 4 (afl. 1-3) zijn in 2008 ontsloten. Verder is er begonnen met de ontsluiting van het *Muzikaal tijdschrift* (1836) door vrijwilliger Gert Floor.

De Tweede Wereldoorlog in muziek

Dit is een project van de Stichting MusicForce, dat gefinancierd wordt vanuit het programma 'Erfgoed van de Oorlog' van het Ministerie van VWS. Doel van het project is om via een overkoepelende website materiaal toegankelijk te maken rond het thema '*muziek uit het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de Tweede Wereldoorlog*', in combinatie met de muziek zelf, achtergrondinformatie en getuigenverhalen. Muziekwerken met een directe relatie tot de Tweede Wereldoorlog vormen het hart van de site. De opzet is multimediaal. Teksten, foto's en audiovisueel materiaal plaatsen de muziek in een context.

Veel van het materiaal dat in aanmerking komt voor de website bevindt zich in de collectie van het NMI. Samen met MusicForce werd gewerkt aan het maken van een inventarisatie hiervan. Op basis van deze inventarisatie zal vervolgens een selectie gemaakt worden van werken die gedigitaliseerd worden voor de website.

Wegwijzer Archieven van de Tweede Wereldoorlog

Het Nationaal Archief en Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) werken samen in het project *Wegwijzer Archieven van de Tweede Wereldoorlog*, eveneens gefinancierd vanuit het programma 'Erfgoed van de Oorlog' van het Ministerie van VWS. Doel van het project is het maken van een digitale wegwijzer naar alle bij Nederlandse archiefinstellingen berustende oorlogsgerelateerde archieven, zowel met betrekking tot Nederland en Nederlands-Indië als tot Suriname en de Nederlandse Antillen.

Voor deze wegwijzer werd aan het NMI een inventarisatie gevraagd van alle archieven in beheer bij het NMI die (mogelijk) oorlogsgerelateerd materiaal bevatten. Het maken van deze inventarisatie wordt gecombineerd met de inventarisatie die gedaan wordt door de Stichting MusicForce in het kader van het project *De Tweede Wereldoorlog in muziek*. De inventarisatie zal in het voorjaar van 2009 worden afgerond.

Schatten van de zolder – verloren en teruggevonden Nederlandse composities

In het kader van dezelfde subsidieregeling 'Erfgoed van de Oorlog' startte de Leo Smit Stichting in 2008 een project dat tot doel heeft verloren gewaand en vergeten repertoire van componisten die in de Tweede Wereldoorlog wegens hun Joodse afkomst of hun rol in het verzet werden vervolgd en/of vermoord op te sporen, te ontsluiten en te presenteren. De Leo Smit Stichting maakte voor de uitvoering van dit project niet alleen gebruik van de in het NMI aanwezige manuscripten, maar ook van de expertise en de studiefaciliteiten.

5. Ontsluiting en catalogisering

Archieven

In totaal werd er in 2008 zo'n 65 meter aan archiefmateriaal verworven. Van de 23 nieuwe archieven werd al een groot deel opgenomen in het archievenoverzicht op de website. De succesvolle acquisitie van zoveel belangwekkend materiaal is verheugend, maar heeft wel tot gevolg dat de eerder gesignaleerde achterstanden in de verwerking ervan toenemen, een ongewenste situatie. In de 'Nadere uitwerking van het beleidsplan 2009-2012', dat op het verzoek van het ministerie van OCW door het NMI in november 2008 is samengesteld (en waarvan kopieën aan de Raad voor Cultuur en aan de Gemeente Den Haag zijn verzonden), wordt ook al aangegeven (p.13) dat er grote achterstanden zijn bij het naar huidige maatstaven toegankelijk maken.

Van een aantal kleinere archieven zijn verouderde niet digitaal beschikbare inventarissen vervangen door digitale toegangen, die mettertijd ook via de website beschikbaar komen. Het archief van Julius Röntgen onderging in 2008 een grondige herinventarisatie, noodzakelijk geworden door de vele supplementen en handmatig bijgewerkte lijsten met aanvullingen. Alle beschrijvingen van de muziekhandschriften (ca. 940) in het archief zijn aangevuld, gecorrigeerd en toegankelijk gemaakt via de website.

Van het archief van Constant van de Wall is eveneens een nieuwe inventaris gemaakt, mede als gevolg van het project Indische Muziek (afgerond in 2007, gepresenteerd in 2008) en de grote hoeveelheid documenten die toen aan het archief zijn toegevoegd.

Correspondentie en muziekmanuscripten

Het totaal aantal ingevoerde beschrijvingen van correspondentie is in 2008 gekomen tot ca. 193.000 records. Hiervan waren er bijna 37.000 toegankelijk via de website. Ook het totale aantal ingevoerde beschrijvingen van muziekmanuscripten is licht toegenomen. Eind 2008 waren er bijna 69.000 records, waarvan ruim 39.000 toegankelijk via de website.

Het toegankelijk maken via de website van deze beschrijvingen heeft ook in dit jaar tot een forse toename van het aantal aanvragen voor fotokopieën en scans geleid.

Foto's

In 2008 zijn ongeveer 6.000 fotobeschrijvingen vanuit de handgeschreven cataloguskaarten ingevoerd in de database. 1832 Records werden nieuw aangemaakt. Het aantal records bedraagt nu ruim 10.000.

Gedrukte muziek en muziekliteratuur

- In totaal zijn 504 boeken en 169 titels bladmuziek gecatalogiseerd als nieuwe aanwinsten. Daarnaast zijn 429 boeken retrospectief gecatalogiseerd uit de collectie Musica Neerlandica. Ook 915 bladmuziektitels zijn retrospectief ingevoerd. Voor een deel is dit invoer geweest met betrekking tot de archieven, bladmuziek uit de nalatenschappen van Van Amelsvoort, Van de Wall en Frans Coenen.
- In het kader van het catalogiseerproject van de vioolmuziekcollectie van Willem Noske zijn in 2008 maar liefst 5940 titels ingevoerd.
- In het kader van het project militaire muziek zijn 546 titels ingevoerd.
- In de STCN database (retrospectieve Nederlandse bibliografie van gedrukte werken uit de periode 1540-1800) zijn door medewerkers van de STCN ca. 300 titels toegevoegd. In 2009 zullen de resterende 170 titels worden verwerkt evenals de titels uit de vioolmuziekcollectie van Willem Noske die hiervoor in aanmerking komen.
- Tijdens de stage van Joëlle Hildering zijn alle ca. 4.000 titels, die in de periode 1989-1997 verzameld zijn voor het Nationaal Depot, onderzocht op aanwezigheid in de Nationale bibliografie en aanwezigheid in de GGC. Vervolgens zijn ongeveer 1500 titels voorzien van een NMI-signatuur. Daarmee zijn deze werken voor het eerst beschikbaar voor publiek: ze kunnen worden aangevraagd en ter inzage worden gegeven.
- In het kader van het beter toegankelijk maken van de tijdschriften door middel van signaturen en bandenlijsten zijn de eerste 100 genummerde tijdschriften via de catalogus opvraagbaar geworden.

Documentatie

Bij de werkzaamheden voor de documentatiecollecties zijn veel vrijwilligers betrokken. In 2008 is de documentatie van toonkunstenaars verder gesaneerd en werd een grote - in 2006 verworven - knipselverzameling over componisten en musici verder verwerkt in de hangmappen en de database. Daarnaast werd het materiaal m.b.t. het Nederlandse muziekleven voor een groot deel in kaart gebracht en gereorganiseerd. Daarbij zijn de volgende onderdelen toegankelijk geworden voor het publiek: orkesten, ensembles, conservatoria, impresario's, muziekleven van de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht), muziekleven kleinere steden en provincies, festivals en concoursen.

Répertoire International de la Presse Musicale

Zie hiervoor bij 'samenwerking'.

6. Conservering

In 2008 zijn diverse collecties (enkele honderden meters) in het depot efficiënter gegroepeerd. De verspreide opstelling van sommige collecties die in de loop der tijd was ontstaan, is hiermee ongedaan gemaakt. Collecties zijn nu beter gegroepeerd in de beschikbare ruimte, waardoor ruimte is gecreëerd voor het plaatsnemen van de militaire muziekcollecties.

In het kader van de tentoonstellingen in Haarlem en 's Hertogenbosch zijn door de KB conditierapporten gemaakt en de materialen verpakt voor transport. Ook zijn door de KB enkele kleine reparaties uitgevoerd in het kader van de digitalisering van het Walther manuscript.

7. Personele samenstelling

Personeelssamenstelling per 31 december 2008:

Personeel in vaste dienst:

directeur NMI	1,0 fte
bibliothecaris	0,9 fte
medewerker muziekbibliotheek	1,0 fte
medewerker muziekbibliotheek (incl. RIPM)	0,9 fte
conservator muziekarchieven	0,9 fte
medewerker muziekarchieven	1,0 fte
medewerker muziekarchieven	0,7 fte
medewerker muziekarchieven	0,3 fte
documentalist, coördinator evenementen	0,7 fte
boekhouder/administrateur	1,0 fte
administratief medewerker	0,7 fte
informatiemanager	<u>0,6 fte</u>
totaal:	9,4 fte

tijdelijk medewerker bibliotheek	0,7 fte
gedetacheerd medewerker militaire collecties	0,4 fte

Een deel van de werkzaamheden wordt verricht door medewerkers die via diverse regelingen (WIW-regeling) zijn tewerkgesteld. Dankzij de inzet van hen en van verschillende vrijwilligers wordt er veel zinvol aanvullend werk gedaan. Deze inzet kent door het karakter ervan uiteraard ook beperkingen

medewerkers via diverse regelingen:	
2,8 medewerker WIW-regeling	2,8 fte
6 medewerkers op vrijwillige basis	wisselend

Vrijwilligers en stages 2008:

- Mw. Gerda Barends beëindigde per 27 augustus haar werkzaamheden als vrijwilliger.
- Dhr. Ribo Rietema (invoeren fotobeschrijvingen, 2 ½ dag per week september-november).
- Mw. Joelle Hildering (Nationaal Depot, fulltime stage eind augustus-begin november).
- Mw. Josina Beekman (documentatie: ordenen en invoer in de database documentatie, 1 dag p.w.)
- Mw. Anná Pákh (documentatiewerkzaamheden, 1 dag p.w.)
- Mw. Ineke Klumpkens (documentatiewerkzaamheden, ca. 1 dag p.w.)
- Mw. Margreeth van Royen (inventarisatie archieven familie Brandts Buys, 1 dag p.w.)
- Dhr. Gert Floor (RIPM, ca. 1 dag p.w.)

Werkgerelateerde (bestuurs-)functies:

drs. Chaja Beck-de Jong:

redactie Archievenblad

docent archiefbewerking De Archiefschool te Amsterdam

lid van de werkgroep arbeidsmobiliteit en opleidingen van 'Brain' (branchevereniging archiefinstellingen Nederland)

drs. Ellen Kempers:

NVMB, lid van de commissie bladmuziek

IAML Amsterdam 2009, lid Commissie financiën

dr. Frits Zwart:

Stg. Het Willem Mengelberg Archief (secr.)

Henk Badingsstichting (lid)

Cor de Groot Stichting (voorzitter)

Stg. Reeser Publikatiën (lid)

Stg. Erfgoed van het Nederlandse Lied (SENL) (lid)

Stg. Mahler-verzameling H.J. Nieman fonds (lid)

Willem Pijperstichting (secr.)

Stg. De Eeuwige Ruis (lid)

Robert de Roosstichting (secr.)

Organisatiecomité IAML 2009 Amsterdam (voorzitter)

Programmacommissie IAML 2009 Amsterdam (voorzitter)

Willem Mengelberg Stiftung (lid)

Lid van de gebruikerscommissie Catch (Continuous Access to Cultural Heritage)

Marjo Tal Stichting (lid)

Koninklijke Nederlandse Organisten Vereniging (voorzitter)

Stichting De Vergeten Componist (wnd. voorzitter)

Raad van advies Stg. Attima (t/m medio 2008)

Konrad Boehmer Stichting (voorzitter)

8. Subsiëring en financieële ondersteuning

De werkzaamheden van het Nederlands Muziek Instituut worden financieel mogelijk gemaakt door de Gemeente Den Haag (in het kader van het Meerjarenbeleidsplan 'De Wereld vangen') en door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (in het kader van de Cultuurnota).

Voor verschillende belangrijke projecten ontving het Nederlands Muziek Instituut financieële ondersteuning. Van het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Fonds 1818 en het K.F. Heinfonds werden bijdragen ontvangen voor de ontsluiting van de collectie vioolmuziek van Willem Noske.

Voor de samenstelling van een informatieplan werd subsidie verkregen van SenterNovem.

Met behulp van de genereuze bijdrage van SNS Reaal werd een cd-productie met twee pianoconcerten van Sergei Bortkiewicz gerealiseerd, een prestigieuze onderneming die mede kon worden gerealiseerd dankzij de inspanningen en het enthousiasme van prof. dr. Wouter Kalkman. Kalkman heeft zich al in meerder projecten ingezet voor de bekendheid van de Bortkiewicz-collectie van het NMI.

9. Prestatieoverzicht

Bezoekers leeszaal en studiezaal

Opmerkelijk is dat ook in 2008, tegen de trend in, het bezoekersaantal is gestegen ten opzichte van 2007. Ook het aantal geregistreerde uitleningen van boeken en bladmuziek is toegenomen. Wegens een gebrek aan technische voorzieningen zijn in 2008 de aanvragen tot inzage van archieven niet precies gemeten. Van overige handelingen, zoals aanvragen van tijdschriften en andere materialen die niet via het systeem OUS kunnen worden aangevraagd, zijn geen exacte cijfers bekend.

	2007	2008
1. Evenementen	15	15
2. Bezoeken	3.148	3.437
3. Gebruikers	97.225	149.781
4. Websitebezoek	94.085	137.718
5. aanvragen inzage/uitleningen	3.800	4.155

Toelichting op het prestatieoverzicht

Ad. 1

Onder evenementen wordt verstaan: rondleidingen, introducties, presentaties, concerten e.d. georganiseerd door het NMI.

Ad. 2

Onder bezoeken worden verstaan fysieke bezoekers.

Ad. 3

Onder gebruikers worden verstaan het totaal van fysieke bezoekers, informatieaanvragen via de telefoon, e-mail, websitebezoeken, deelnemers evenementen (concerten, presentaties e.d.), bezoekers van de site *Geheugen van Nederland* 'muziekmanuscripten Alphons Diepenbrock'.

Ad. 5

Sedert 2007 zijn via het systeem OUS tellingen mogelijk van aanvragen tot inzage en uitleningen.